

Abstrakt

Tato práce si kladla za cíl zmapovat citovou vazbu k rodičům a kamarádovi a zjistit, jakou má tato proměnná souvislost se sebehodnocením a s vědomím vlastní účinnosti v adolescenci. Dalším cílem práce bylo ověřit, zda vědomí vlastní účinnosti mediuje vztah mezi dimenzemi citové vazby a sebehodnocením. Výzkumnou populaci tvořilo 206 adolescentů ve věku 15 – 17 let. Data byla získána pomocí vyplnění dotazníků. Citová vazba v dimenzích „úzkostnosti“ a „vyhýbavosti“ byla zjišťována dotazníkem struktury vztahů Experience in Close Relationships – Relationship Structures Questionnaire (ECR-RS), k měření sebehodnocení byla použita Rosenbergova škála sebehodnocení a k měření vědomí vlastní účinnosti metoda General Self-Efficacy Scale (GSE).

Bylo zjištěno, že téměř všechny dimenze citové vazby vůči matce, otci i vůči kamarádovi mají signifikantní souvislost se sebehodnocením i s vědomím vlastní účinnosti. Pouze u vyhýbavosti vůči kamarádovi byla prokázána nepřímá souvislost. Dále bylo prokázáno, že u chlapců sebehodnocení a vědomí vlastní účinnosti nesouvisí s citovou vazbou ke kamarádovi. U chlapců i dívek byl potvrzen silný vliv vztahu s matkou na úroveň sebehodnocení a vědomí vlastní účinnosti. Vliv vztahu s otcem na úroveň vědomí vlastní účinnosti byl prokázán pouze u chlapců, nikoliv u dívek. Sebehodnocení dívek souvisí stejně jako sebehodnocení chlapců s kvalitou citové vazby k otci.

Mediační analýza zjistila, že vztah mezi jednotlivými dimenzemi citové vazby a sebehodnocením je mediován vědomím vlastní účinnosti v případě vyhýbavosti k matce, k otci a v případě úzkostnosti k matce i ke kamarádovi. Vyšší míra vědomí vlastní účinnosti s většinou dimenzí citové vazby predikovaly vyšší míru sebehodnocení adolescentů.

Pro komplexnost byly ověřovány i doplňující analýzy, zabývající se vzájemnými vztahy mezi jednotlivými proměnnými. Signifikantní souvislosti byly nalezeny mezi dimenzemi citové vazby a počtem přátel, vzděláním matky a akademickým úspěchem. Statisticky významná byla rovněž interakce mezi sebehodnocením a počtem přátel, pohlavím a akademickým úspěchem. Co se týká vědomí vlastní účinnosti, tak byla ověřena signifikantní interakce s pohlavím a typem školy.

V závěrečné části práce jsou diskutované výsledky v souladu s dalšími výzkumy, možná vysvětlení, limity a případné další náměty pro další výzkumy.

Klíčová slova

sebehodnocení, vědomí vlastní účinnosti, úzkostnost, vyhýbavost, adolescence